

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 kwietnia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Wąsek-Wiaderek (przewodniczący,
sprawozdawca)

SSN Jerzy Grubba

SSN Jarosław Matras

Protokolant Katarzyna Wępa

w sprawie **R. U.**,
skazanego za czyn z art. 244 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej na posiedzeniu w dniu 3 kwietnia 2024 r.,
w trybie art. 535 § 5 k.p.k.,
kasacji Prokuratora Generalnego na niekorzyść skazanego,
od wyroku Sądu Rejonowego w Radziejowie
z dnia 17 maja 2023 r., II K 89/23,

**uchyla zaskarżony wyrok w zakresie braku obligatoryjnego
rozstrzygnięcia o świadczeniu pieniężnym i w tym zakresie
przekazuje sprawę Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do
ponownego rozpoznania.**

Jerzy Grubba Małgorzata Wąsek-Wiaderek Jarosław Matras

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 maja 2023 r., II K 89/23, Sąd Rejonowy w Radziejowie uznał R. U. za winnego czynu z art. 244 k.k. i na podstawie art. 244 k.k. w zw. z art. 37a § 1 k.k. wymierzył mu karę 8 miesięcy ograniczenia wolności, polegającą na wykonywaniu nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie (pkt 1) oraz zwolnił oskarżonego od uiszczenia opłaty, a wydatkami poniesionymi w sprawie obciążył Skarb Państwa (pkt 2). Powyższy wyrok nie został zaskarżony i uprawomocnił się.

Kasację w trybie art. 521 § 1 k.k., na niekorzyść skazanego, wniósł Prokurator Generalny, zaskarżając wyrok Sądu Rejonowego „w części dotyczącej orzeczenia o środka karnym, w zakresie braku obligatoryjnego rozstrzygnięcia o świadczeniu pieniężnym, o którym stanowi przepis art. 43a § 2 k.k.” i zarzucając: „rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie prawa karnego materialnego, a mianowicie przepisu art. 43a § 2 k.k., w brzmieniu obowiązującym od dnia 1 stycznia 2023 r., polegające na zaniechaniu orzeczenia wobec oskarżonego R. U.– w związku ze skazaniem za popełniony w dniu 9 marca 2023 r. czyn zabroniony z art. 244 k.k. – świadczenia pieniężnego na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym i Pomocy Postpenitencjarnej w kwocie co najmniej 5000 złotych, podczas gdy zgodnie z przywołanym przepisem, w razie skazania m.in. za przestępstwo określone w art. 244 k.k. orzeczenie świadczenia pieniężnego ma charakter obligatoryjny, gdzie zarazem z uwagi na wymierzenie R. U., przy zastosowaniu art. 37a §1 k.k. w jego brzmieniu obowiązującym od dnia 24 czerwca 2020 r., kary ograniczenia wolności zamiast kary pozbawienia wolności, stosując regulację zawartą w tym przepisie, Sąd był zobligowany do jednoczesnego orzeczenia określonych w dyspozycji art. 37a § 1 k.k.: środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku”. Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Rejonowemu w Radziejowie do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja okazała się oczywiście zasadna, co umożliwiło jej uwzględnienie na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

W pierwszej kolejności trzeba podkreślić, że w postępowaniu kasacyjnym jest dopuszczalne uchylenie zaskarżonego orzeczenia wyłącznie w części, w jakiej nie zawiera ono rozstrzygnięcia, które było obligatoryjne (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 28 października 2015 r., I KZP 21/14, OSNKW 2016, z. 1, poz. 1).

Rację ma skarżący, że w tej sprawie Sąd Rejonowy był zobowiązany do orzeczenia świadczenia pieniężnego, czego nie uczynił. Zarówno w dacie czynu (9 marca 2023 r.), jak i w dacie orzekania (17 maja 2023 r.) oraz obecnie obowiązuje art. 43a § 2 k.k. w brzmieniu nadanym mu od dnia 1 stycznia 2023 r., zgodnie z którym w razie skazania sprawcy za przestępstwo określone m.in. w art. 244 k.k. sąd orzeka świadczenie pieniężne wymienione w art. 39 pkt 7 k.k. na rzecz Funduszu Pomocy Pokrzywdzonym oraz Pomocy Postpenitencjarnej w wysokości co najmniej 5000 złotych, do wysokości określonej w art. 43a § 1 k.k. Tymczasem zaskarżony wyrok takiego obligatoryjnego rozstrzygnięcia nie zawiera.

Powyższe uchybienie ma oczywisty wpływ na treść wyroku. Na skutek nieorzeczenia przez Sąd Rejonowy świadczenia pieniężnego, do orzeczenia którego Sąd I instancji był zobowiązany, zaskarżony wyrok nie zawiera rozstrzygnięcia o charakterze obligatoryjnym. Powyższe powoduje, że R. U. nie poniósł konsekwencji prawnych swojego czynu, które zgodnie ze wskazanym przepisem prawa materialnego zobligowany był ponieść.

Wobec powyższego dla rozstrzygnięcia tej sprawy nie ma znaczenia zmiana brzmienia art. 37a § 1 k.k. z dniem 1 października 2023 r. Obecnie, przepis ten stanowi jedynie o możliwości a nie obowiązku wymierzenia środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku. Jego zastosowanie, tj. wymierzenie oskarżonemu kary wolnościowej, jest aktualnie możliwe „w szczególności jeżeli [sąd – dopisek SN] równocześnie orzeka środek karny, środek kompensacyjny lub przepadek”. W kasacji Prokurator Generalny argumentował, że z uwagi na podwyższenie dolnych granic możliwych do orzeczenia w trybie art. 37a k.k. kar wolnościowych, to poprzednie brzmienie tego przepisu (przewidujące obowiązek orzeczenia środka karnego, środka kompensacyjnego lub przepadku) jest dla oskarżonego względniejsze. Rozstrzygnięcie tej kwestii nie jest jednak konieczne dla uwzględnienia kasacji oraz prawidłowego rozpoznania tej sprawy w postępowaniu ponownym. Sąd Rejonowy, zgodnie z wnioskiem zawartym w kasacji, w

postępowaniu ponownym będzie rozpoznawał tę sprawę wyłącznie w zakresie braku obligatoryjnego rozstrzygnięcia o świadczeniu pieniężnym, a samodzielną podstawę obowiązku orzeczenia tego świadczenia formułuje art. 43a § 2 k.k., obowiązujący w tym brzmieniu zarówno w czasie popełnienia czynu zabronionego, orzekania przez Sąd Rejonowy w dniu 17 maja 2023 r., jak i obecnie, w chwili uwzględnienia kasacji, o czym była już mowa w pierwszej części uzasadnienia.

Rozpoznając sprawę ponownie w zakresie, w jakim uchylono zaskarżony wyrok i przekazano sprawę do ponownego rozpoznania, Sąd Rejonowy w Radziejowie uczyni zadość przepisom prawa materialnego.

Mając na uwadze powyższe, należało orzec jak w sentencji.

[PGW]

(r.g.)

Jerzy Grubba Małgorzata Wąsek-Wiaderek Jarosław Matras